Interpretarea ca obiectiv didactic la copiii cu Cerinţe Educaţionale Speciale

Prof. Iftimiu Adriana-Teodora

Colegiul de Artă „Ciprian Porumbescu" Suceava

Complexitatea atribuţiilor pe care le exercită zilnic cadrul didactic impune o foarte bună cunoaștere de către acesta a informațiilor care ţin strict de specialitatea sa, dar și a unor conținuturi trans-disciplinare pentru a realiza obiectivele unei educaţii de calitate. În această ordine de idei, este necesar ca sistemul de formare iniţială a cadrelor didactice să cuprindă programe ce abordează în complexitate problematica educaţiei incluzive, să conducă spre dobândirea de astfel de cunoștințe și abilități care să asigure că toate cadrele didactice sunt familiarizate cu metodologiile centrate pe copil, sunt capabile să predea în medii diferite şi să realizeze în mod adecvat predarea diferenţiată, să valorifice punctele forte ale copiilor și să răspundă necesităţilor lor, cu atât mai mult în domeniul muzicii. Promovarea incluziunii și predarea din perspectivă incluzivă necesită o viziune largă și competențe specifice pe care trebuie să le posede toate cadrele didactice, nu doar, cum se crede în mod eronat, cele care asistă direct un copil cu cerințe educaționale speciale.

Copii cu Cerințe Educaționale Speciale (CES) au nevoie de îngrijire și suport astfel încât să își poată spori la maximum toate capacitățile, ținând cont de potențialitățile lor și de tot ceea ce pot realiza.

Potrivit studiilor, studierea pianului, poate ajuta copiii din spectrul CES să își îmbunătățească abilitățile sociale, emoționale și cognitive. Studiile au arătat că 88% dintre copiii care au beneficiat de ore de studiu la pian au înregistrat îmbunătățiri în ceea ce privește comunicarea, relaționarea cu cei din jur și abilitățile motorii. De asemenea, aproximativ 80-85% dintre acești copii au raportat o îmbunătățire semnificativă a abilităților cognitive.

A interpreta o lucrare, înseamnă de fapt, a face o alegere din multitudinea de posibilităţi şi variante, cu atât mai mult la copii cu cerințe educaționale speciale astfel, fiecare interpretare rămâne un unicat.

Interpretarea devine o artă care cere aceluia ce i se dedică, calităţi şi aptitudini deosebite, ce se cer întreţinute şi dezvoltate printr-o muncă intensă şi multilaterală. Actul interpretativ solicită interpretului să realizeze o deplină comuniune între personalitatea sa şi aceea a compozitorului interpretat, adoptarea pentru fiecare compozitor a unui stil interpretativ, corespunzător stilului creaţiei acestuia. Pentru copii cu cerinţe educaţionale speciale trebuie adaptat repertoriul, alegerea se face în funcţie de dorinţa, posibilităţile şi chiar caracterul lor. Trebuie foarte mult de discutat cu ei, de explicat, chiar de făcut corelaţii cu viaţa de zi cu zi.

Goethe spunea în acest sens: „ca să înţelegi o lucrare, trebuie să cunoşti originea ei, să sesizezi momentul concepţiei".

Actul instrumental este o activitate complexă care conţine un ansamblu de solicitări intelectuale, emoţionale, motivaţionale şi motrice. De aceea este foarte important ca profesorul să motiveze prin diferite mijloace, interesul elevilor pentru studiul instrumentului.

Munca asupra sunetului este şi trebuie să fie, la orice elev sau pianist, o preocupare continuă. Frumuseţea sunetului muzical nu trebuie să fie un scop în sine, ci doar un simplu mijloc, alături de numeroase alte elemente de expresie, pentru realizarea imaginii artistice.

George Enescu afirma: „Esenţialul în artă este să vibrezi şi să-i facă şi pe alţii să vibreze” .

Execuţia stă la baza interpretării, fiind parte integrantă din aceasta. O bună execuţie a unei lucrări muzicale presupune în primul rând redarea corectă a textului muzical din punct de vedere metric şi ritmic şi al respectării notaţiei muzicale, apoi calitatea şi uşurinţa redării întregii palete dinamice cerute în partitură, agogica, tehnica pianistică, cât şi organizarea logică a discursului muzical, care să dovedească înţelegerea structurii formale a piesei şi o logică a frazării.

Însă interpretarea unei piese înseamnă mult mai mult decât simpla ei execuţie. O abordare flexibilă și sensibilă la cerințele speciale ale fiecărui copil constituie standardul de bază pe care se edifică sistemul de formare a cadrelor didactice. Interpretarea înseamnă înţelegerea mesajului pe care compozitorul încearcă să-l transmită prin intermediul acelei lucrări şi încercarea de a transmite acel mesaj către un receptor. Acel mesaj este diferit de la un interpret la altul, tocmai pentru că orice interpret îşi aduce aportul personal în decodificarea şi transmiterea mai departe a sensului unei lucrări.

Factorii care stau la baza unei interpretări de calitate sunt:

- sonoritatea;
- frazarea;
- ritmul;
- tempo-ul;
- digitaţia;
- forma;
- expresia.

Este important de ştiut că dacă interpretul este foarte stăpân pe sine din punct de vedere muzical, cu atât va fi mai puţin nesigur din punct de vedere tehnic. Cum spunea Michelangelo: „Mâna se supune intelectului”.

De aceea nu vom putea despărţi munca la capitolul tehnic de cea pur muzicală. Cele două se întrepătrund pentru a crea muzica, muzica cea care emoţionează şi impresionează.

Când cânți la pian, faci mai multe lucruri în același timp : ții ritmul, respiri, îți miști degetele pe clape, faci mișcări diferite cu ambele mâini. Practic, creierul răspunde concomitent la mai multe acțiuni și reușește să se dezvolte mult mai repede și mult mai eficient. Este o metodă grațioasă de a-i crește dexteritatea copilului cu cerinţe educaţionale speciale și de a se forma procesele de gândire complexă. Procesul de învățare a pianului ajută la stabilirea unui sentiment de concentrare, sincronizare şi ritm, oferind, în același timp, o oportunitate de exprimare a creativităţii prin muzică. S-a demonstrat că ajută la reducerea depresiei , creşterii sistemului imunitar , precum si la construirea stimei de sine.

Eficiența și randamentul studierii pianului de către copiii cu cerinţe educaţionale speciale vor depinde de creativitatea și măiestria pedagogică a cadrului didactic în selectarea acelor tipuri de exerciții care să stimuleze simțurile copilului în procesul de învățare.

Bibliografie:

Gina Solomon, *Metodica predării pianului,* Editura Muzicală, Bucureşti 1966;

Mircea Dan Răducanu, *Bazele metodice ale comportamentului profesorului de pian,* Editura Pim, 2004;

Theodor Balan, *Principii de pianistică*, Editura Muzicală, Bucureşti 1966.